

ταῦρος καταδιώκῃ ἐπιμόνως αὐτὸν, ῥίπτει τὸν μανδύαν, καὶ τὸ ζῶον, ἀρπάζον τοῦτον, τὸν καταπατεῖ καὶ τὸν σγίλλει διὰ τῶν κεράτων του.

Μετὰ ταῦτα ἔρχονται οἱ βελεηφόροι (*banderilleros*). Οὗτοι, κρατοῦντες βέλη, τριῶν μὲν ποδῶν σχεδὸν μῆκος ἔχοντα, ἀκωκὴν δὲ σιδηρᾶν καὶ ἀγκύλην, καὶ περιτετυλιγμένα διὰ χαρτίνων λωρῶν, τρέχουσι πρὸς τὸν ταῦρον, καὶ προκαλοῦσιν αὐτόν. Ὁ ταῦρος ὁρμᾷ τότε πρὸς τὸν βελεηφόρον, καὶ, κύπτων τὴν κεφαλὴν, ἐτοιμάζεται νὰ πληγώσῃ αὐτόν· ἐκείνος ὁμῶς, προλαμβάνων, τείνει τὴν χεῖρα καὶ ἐμπηγνύει εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ζώου τὰ βέλη του. βελῶν.

Ἀφοῦ ἐμπηχθῶσι τέσσαρα ἢ πέντε ζεύγη, εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ ταύρου, παρουσιάζεται ὁ ξιφηφόρος, κρατῶν μακρὰν σπάθην διὰ τῆς δεξιᾶς, ἐνῶ διὰ τῆς ἄλλης ἐπιδεικνύει ῥάβδον φέρουσαν εἰς τὴν ἄκρην πανίον κόκκινον (*muleta*), δι' οὗ ἐρεθίζει τὸ ζῶον, καὶ βιάζει αὐτὸ νὰ χαμηλώσῃ τὴν κεφαλὴν· ῥίπτων δὲ πρὸς τὰ ὕψη τὸν πῖλόν του, διὰ νὰ σημάνῃ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἐπικινδύνου ἔργου του, ἀποδύεται εἰς τὸν ἀγῶνα. Ἀνάγκη δὲ οὐχὶ μόνον νὰ εἶναι ἀνδρείος καὶ ἑλαφρὸς, ἀλλὰ καὶ νὰ γνωρίζῃ κατὰ βάθος τὴν τέχνην του.

Ὁ ξιφηφόρος μάχεται πρὸς τὸν ταῦρον καὶ τραυματίζει αὐτὸν ἕως οὗ τὸν φονεύσῃ. Ἐάν δὲ ἡ τελευταία πληγὴ δὲν ἐπιφέρῃ ἀμέσως τὸν θάνατον, ὁ μὲν ταυρομάχος ἀποσύρεται θριαμβεύων, ἄλλος δὲ τις, ὀνομαζόμενος *cachetero*, ἐμπηγνύει βέλος εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ταύρου ὀπισθεν τῶν κεράτων καὶ καταβάλλει αὐτόν.

Ὁ ἀγὼν τοῦ ξιφηφόρου εἶναι περιεργότερος τῶν ἄλλων, καὶ γίνεται κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἐν γένει δὲ ἡ ταυρομαχία κατέστη ἐπιστήμη ἐν Ἰσπανίᾳ θεμελιουμένη ἐπὶ ὀριων ῥητῶν, καὶ ἐνεργουμένη κατὰ κανόνας.

Κατὰ τὸ Γαλλικόν.

ΠΕΡΙ ΤΙΝΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΜΙΚΡΑΣ ΑΣΙΑΣ.

—ο—

Ἐν μηνὶ 8ορίῳ τοῦ 1853 δι' ὑπόθεσιν μου τινα ἔτυχον μεταβὰς εἰς κώμην τῆς Λυδίας Κασαμπάν, ἢ, πληρέστερον, Τουργουτλου-Κασαμπασῆ λεγομένην, ἐνθα ἐρωτῶν ἐν παρόδῳ, εἴ τι λείψανον ἀρχαιοτήτος εὐρίσκειται ποῦ, ἀγαθὴ τύχη εὑρον παρά τινι ἐμπειρικῷ ἱατρῷ, μεταξὺ διαφόρων νομισμάτων καὶ δακτυλίων, πλάκα λίθου λευκοῦ, περιλληλόγραμμον, σπιθαμιαίαν τὸ μῆκος, τὸ δὲ πλάτος ἡ σπιθαμῆς. Ἡ πλάξ κατὰ μὲν τὰ ἡ τοῦ μήκους φέρει κοιλότητα ἀψιδοειδῆ, ἐν ἣ ἀνάγλυφον πρόστυπον, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο τρίτον ἐπιγραφὴν τετράστιχον. Τὸ

ἀνάγλυφον, ὡς καταφαίνεται ἐκ τε τῆς ὅλης παραστάσεως καὶ ἐκ τῆς ὑποκειμένης ἐπιγραφῆς, παρίσται τὴν Ῥέαν ἢ Κυβέλην, φέρουσαν πυργοειδῆ πῖλον, ἐνθρονον, καὶ ἐκατέρωθεν αὐτῆς δύο λέοντας. Ἡ δεξιὰ τῆς Κυβέλης ἐπερείδεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐτέρου τῶν λεόντων μεσαλαβοῦντος σφαιροειδοῦς ὄγκου, παριστῶντος ἴσως ἢ τὴν γλῆνν σφαῖραν, καθὼ ταυτιζομένης τῆς Ῥέας μετὰ τῆς θεᾶς Γῆς, ἥτις πολλάκις παρίστατο ἐπὶ σφαίρας στηριζομένη, ἢ τύμπανον, ὡς ἀπαντᾷται καὶ ἀλλαχοῦ οὕτως (ἴδε κατωτ.)· ἡ δ' ἀριστερὰ φέρει ἕτερον ὄγκον, οὐχὶ σφαιροειδῆ, ἀλλὰ στρογγύλον ἐπιμήκη, ἱκανῶς τετριμμένον, ὥστε εἰ μὴ αὐτὸς παρίσται τὸ τύμπανον, ἴσως κλῶνα πίτυος ἢ ἀλεξικᾶκου δάφνης, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλαις παραστάσεσιν (ἴδε κατωτ.). Ἡ ὅλη παράστασις, παχυλὴ τις καὶ βάναντος τὴν ἐργασίαν οὖσα, ἐκ τε τοῦτου καὶ ἐκ τῶν χαρακτῆρων τῆς ἐπιγραφῆς φαίνεται εἰς τὴν ἀπὸ Αὐγούστου μέχρι τοῦ τέλους τῆς δ'. μ. Χ. ἑκατονταετ. περίου τῆς τέχνης ἀνήκουσα· ἀλλὰ ποῦ ἰδίως τῆς περιόδου ταύτης ἀνήκει, ἐμοὶ τούλάχιστον ἀδύνατον εἶπεν. Ἐνταῦθα ἐπεθύμει βεβαίως ὁ περίεργος ἀναγνώστης τὴν εἰκόνα δι' εἰκόνης παρισταμένην νὰ ἴδῃ· ἀσμένως ἤθελον ἐκπληρῶσαι τὴν ἐπιθυμίαν του, εἰ μὴ τὴν αὐτὴν πολὺ λεπτήν, ὡς προείπον, ταύτην παράστασιν παχυλωτέραν καθίσταναι αἱ ἀδέξιοί μου χεῖρες. Ὅθεν τὸν παρακαλῶ ν' ἀρκεσθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν ἐπιγραφὴν, ἣν ἀντέγραψα, ὅσον τὸ δυνατόν (1), πιστῶς.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΝ ΕΥΧ(Α)ΤΟ ὑΠΕΡ ἈΤΤΑΛΟΥ ΤΟΥ ΥΙΟΥ
ΚΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΠΕΙΤΟΥΑ
ΘΕΑΠΙΣΤΗΡΙΘΕΩΝ

Ἦν νομίζω ἀναγνωστέον ὡς ἐξῆς·

Ε[λευθέριον] εὐχ(α)το ὑπὲρ Ἀττάλου τοῦ υἱοῦ καὶ πάντος [τοῦ] ἰδίου τ[ῆ] θεᾶ τῆς Μαρτῆ Θεῶν.

Ἡ ἐπιγραφὴ φαίνεται εὐκτέρως οὖσα ἐξ ἐκαίνων, αἵτινες ἐκτὸς τῶν ἀπλουστέρων τύπων εὐχόμενος ἀνέθηκε (C. I. 455. 496. κ. ἐξ.), εὐχὴν ἀνέθηκεν (αὐτ. 506. 2011), εὐχὴν ἀνέστησεν, εὐχὴν ἐποίησεν, — ἐπλήρωσε· πολλάκις δὲ μόνον εὐχὴν (C. I. 497, 499. 1869. 2300. κ. σελ.), εὐχῆς χάριν, εὐχαριστῶν, εὐχαριστήριον κ. ἄλλων, εἶχον καὶ τοὺς ἐκτενεστέρους τύπους ὑπὲρ τοῦ δεινός το δεινὰ· οἶον ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τὴν παιδικὴν τρέχα. (C. I. 2391.), ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῆς αὐτῶν ὑγείας στρεπτόν χρῆσιν (αὐτ. 2067)· ἐτι δ' ἐκτενεστέρον ὑπὲρ σωτηρίας καὶ αἰωνίου διαμονῆς τῶν — αὐτοκρατόρων (αὐτ. 1190.), ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας καὶ τιμῆς καὶ γλῆκας καὶ αἰωνίου διαμονῆς τῶν δεσποτῶν ἡμῶν (αὐτ. 2744.) κ. ἄλλαι· ἐπιγραφαὶ δ' ὁμοιόταται τῇ ἡμετέρᾳ, ἐν αἷς γίνεται εὐχὴ ὑπὲρ τῶν τέκνων καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων, εἰσὶν αἱ C. I. 3810.

(1) Λέγω, ὅσον τὸ δυνατόν· διότι εἶχον δύο τὰ ἐναντιούμενα πρὸς τὴν ἀκριβεστέραν ἀντιγραφὴν, ἑλλειψὶν ἱκανοῦ σιωτῆς, ἐσπέρας οὖσης, καὶ τὸ χεῖρον, δοκίμοισι τινεσὶ τῶν ἐκεί· εἶχον κατακεχρωσμένην τὴν ἐπιγραφὴν διὰ γραφίτου, ὡς τοῦτο ἀπαντᾷται πολλαχοῦ κατὰ δυστυχίαν.

3847. 3822. 4157. 4135. 4142. ἐν ᾗ τελευταία φέρεται εὐχὴν ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ τῶν ἰδίων πάντων καὶ συνερχόμενου λαοῦ, καὶ ἄλλαι πολλαί.

Ἀφ' οὗ εἶδομεν ποία τις ἡ ἐπιγραφή ἐν γένει, ἃς μοι ἐπιτραπὴ νὰ ἐπενέγκω ὀλίγας παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν καθ' ἑκαστα. Τὸ ἐπὶ θ. Ἐλευθέριος, ἐκτὸς τῆς γνωστῆς κοινοτέρας σημασίας, ἦν ἐπιθετον καὶ ἄλλων μὲν θεῶν ἐνίοτε, ἰδιαίτατον δὲ τοῦ Διὸς (Πινδ. ΟΔ. 13, 1. Θουκ. Β'. 71), τιμωμένου ὑπὸ τὴν ἐπινομίαν ταύτην καὶ ἀλλαχοῦ μὲν, μάλιστα δ' ἐν Πλαταιαῖς, ἐνθα ἐτελοῦντο καὶ τὰ Ἐλευθέρια, ἡ ἐορτὴ (Διοδ. ΙΑ'. 29. Στράβ. Θ'. σ. 412. — Πaus. Ο'. 2, 6.). Ἐπειτα ἀπαντᾷται ἀποδιδόμενον τοῖς Ῥώμ. αὐτοκράτορσι, πολλάκις καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ Διὸς οἷον C. I. 2179. *Αὐτοκράτορι Τραϊανῷ Ἀδριανῷ Καίσαρι σεβαστῷ Ἐλευθερίῳ Ὀλυμπίῳ κτίστη Δι' χάρις ἡριον*. Ἐντεῦθεν μετέδωκε κύριον ὄνομα ὑπὸ δύο τύπους ἀρσ. Ἐλευθέριος (Ducang ind anct ad Gloss. Gr. calceam. p. 40. Εὐστ. opusc. p. 239. 66.) καὶ Ἐλευθερίων (C. I. 2504.) ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐλευθέριος ἀναφέρονται καὶ πολλοὶ ἅγιοι, ὧν ὁ ἀρχαιότατος περὶ τὸ 70 μ. Χ. γεννηθεὶς ἐμαρτύρησεν ἐν Ἰλλυρία τῷ 140. μ. Χ. ἐπὶ Ἀδριανοῦ. Ὡς θηλ. κυρ. ὄνομα ἀπαντᾷται ὑποχωριστικῶς Ἐλευθέριον καὶ κατὰ συγκοπὴν Ἐλευθέρην (C. I. 3103, 704.), ὡς καὶ ἄλλα γυναικ. ὀνόμ. οὕτως οὐδετέρως οἷον Καλλίστην (C. I. 3103.), Λεόντιον (αὐτ. 1924.) καὶ τὰ γνωστὰ ἐκ τῶν ἐτυμολ. Δόρκιον, Γλυκέριον. Ἰπὸ τὸν τελευταῖον τύπον νομίζω ἐκληπτέον τὸ ὄνομα καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ, ἐνθα ἡ Ἐλευθέριον εὐχεται, ἦτοι, κοινότερον εἰπεῖν, κάμνει τάξιμον, ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς κ. λ. τῇ Κυβέλλῃ.

Τὸ εὐχέσθαι (ἀντὶ εὐχέσθαι), ἵνα μὴ εἰπωμεν ἀρχαῖσμον τινα κατὰ τὸ ἀπεδῆσθαι (ἀντὶ ἀπεδῆσθαι) Ἰλ. Α'. 428 κ. ἄλλ., ἴσως ἐκληπτέον ἦτοι ὡς βαρβαρισμὸν τοῦ αἰῶνος, ἡ ἀμάρτημα τοῦ λιθοξόου, ὡς ἀπαντᾷται τὸ τοιαῦτον καὶ ἐπὶ ἀρχαιότερων χρόνων. — Ἐν τῇ λέξει εἰδίου (= ἰδίου) ὁρῶμεν τὴν διφθογγὸν εἰ ἀντικαθίστῳσαν τὸ ι· διότι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους ἡ διφθ. εἰ συχνότατα μὲν ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ μακροῦ ι· οἷον κρεῖνω, Τειμων, Νεῖκων, Νεικάρετος (C. I. 123.), ἀνείκητος (αὐτ. 139. 140.), τιμῆσαντες, ἀισείτους, Μαρμερτεῖνος, Ἀντωνεῖνος (αὐτ. 189. 190), Ἐπαφρόδειτος, Ἐλευσεῖνι (αὐτ. 386.) κ. ἄλλ., ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ βραχὺ ι· οἷον Τεῖτος (359.), Πείτος (αὐτ. 1242.) γυμνασαιρχήσας (αὐτ. 254.) κτλ. Τὸ ὄνομα Ἀτταλος ἦν συνηθέστατον ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις καὶ τοῖς τόποις, ἐνθα εὐρηται ἡ ἐπιγραφή, ἔχον συγγενεῖάν τινα πρὸς τὸ Ἀττῆς ἢ Ἀττος, ὄνομα καὶ τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς Κυβέλλης Ἀττου, καὶ τοῦ ἀρχ. βασιλέως τῆς Λυδίας Ἀττος. — Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

Νῦν δὲ καὶ τινα παλαιογραφικώτερα. Τὰ γράμματα ΕCΩ, ἃτινα ἐπικρατοῦσιν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ, ὡς ταχυγραφικοὶ χαρακτῆρες ἀρχὴν λαβόντα τὸ πρῶτον, ὡς ἐν τοῖς αἰγυπτιακοῖς παπύροις, μετέδωκαν εἰς τὰ μεταλλὰ περίπου ἐπὶ Πτολεμαίου Εὐεργέτου τοῦ Α', ἐπὶ δὲ λίθου δὲν ἀπαντῶνται πρὸ τῆς βασιλ. Πτο-

λεμαίου τοῦ Αὐλητοῦ (Letronne recherches κτλ. σ. 5. II. 151.). Ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετέβησαν εἰς Σικελίαν (παρβ. τ. ἐπιγρ. τ. Ταυρομεν.) καὶ Ἀσίαν (C. I. 2278 κ. ἄλλ.). Ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ἀναφαίνονται ἐπὶ τοῦ αὐτοκρ. Κλαυδίου τέλος ἐπὶ Ἀδριανοῦ συνηθέστατα ἀπέβησαν. — Τὸ σχῆμα Z τοῦ ξ φαίνεται παραχθέν πρῶτον ἐν ταύτῃ τῇ περιόδῳ (περὶ πάντων τούτων παρβ. Epigra. Gr. Francii.).

Μετὰ ταῦτα πάντα καταντήσαντες εἰς τὴν Μητέρα τῶν Θεῶν, ἐπειδὴ ἦν μία τῶν μάλιστα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν λατρευομένων θεοτήτων, δὲν εἶναι ἴσως πάντῃ ἀκαιρον καὶ περὶ αὐτῆς τινα νὰ εἰπωμεν.

ΣΗΜ. Τὴν περὶ Ῥέας διατριβὴν ἀναβάλλοντες εἰς τὸ ἐπόμενον φυλλάδιον, ἐπισυνάπτομεν τὰς ἄλλας δύο ἐπιγραφάς.

Τούτων τὴν μὲν ἀντέγραφε πέρυσιν κατὰ τὸν Αὐγουστον ὁ φίλος μου Ἰωάννης Ἀφθονίδης, φοιτητὴς τῆς Ἱατρικῆς σχολῆς, ἐν τῷ χωρίῳ Ἀχμετλῇ τῆς Λυδίας ἀπὸ ἐπιτυμβίου πλακῶς, φερούσης κατὰ μὲν τὸ ἄνω ἡμῖς ἀνάγλυφά τινα σύμβολα, ἴσως τὰ τοῦ ὑπ' αὐτὴν καλυπτομένου ἀρχιτέκτονος, λέγω ἴσως διότι ἐκ τῆς μεγάλης τριβῆς, ἣν ἐπαθον, δὲν διακρίνονται εἰμὴ ἀμυδρότητα, ὥς λέγει ὁ κύριος Ἰ. Ἀφθονίδης, κατὰ δὲ τὸ κάτω ἡμῖς τὴν προτέραν τῶν ἀκολουθῶν ἐπιγραφῶν τὴν δ' ἐτέραν ἐκ πλακῶς ἐντετειχισμένης εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ περιόλου τῶν Σάρδεων ἀντέγραφεν ὁ αὐτός. Αὕτη ἐστὶν ἴσως δεδημοσιευμένη, εἰ μὲν οὐχὶ ἐν ταῖς Λυδικαῖς ἐπιγραφαῖς τοῦ Σώματος τῶν ἑλλ. ἐπιγραφῶν τοῦ Κ. Βοικχίου, ἃς οὐκ ἔχων ἐν ὄψει ἀδυνατῶ κρίναι, τοῦλάχιστον ἐν ταῖς περιηγήσεσι τῶν πολλῶν περιηγητῶν τῶν ἐπισκεπτομένων καθ' ἐκάστην τὴν περίφημόν ποτε ἐκείνην πόλιν. Τὴν δ' ἐτέραν πλάκα δὲν εἶδον ἄλλοι, ὡς διεβεβαίωτε τὸν κύριον Ἀφθονίδην ὁ ἔχων αὐτήν.

ΤΥΧΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ
ΤΩΙΔΙΩ ΣΥΜΒΙΩ ΑΤΤΑΛΩΙ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙ ΕΠΟΙΗΣΑΝ
ΜΝΕΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΤΩ ΚΑΛΩΣ
ΒΙΩΣΑΝΤΙ. ΕΙΤΙΣΔΕΕΚΚΟΥΕΙ
ΤΙ ΠΑΛΑΜΜΑΙΟΝ ΜΟΙΟΗ ΕΖΕΙ.

Ἀφ' οὗ ἐκ πάντων τῶν λόγων ὁρῶμεν, ὅτι ἡ ἐπιγραφή ἐστὶν ἐπιτάφιος, δοθήτω μοι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς νὰ ἐπενέγκω καὶ ἐνταῦθα τινὰς παρατηρήσεις.

Τυχικὴ μετὰ τῶν τέκνων τῷ ἰδίῳ συμβίῳ Ἀττάλῳ ἀρχιτέκτονι ἐποίησαν, μνείας χάριν, τῷ καλῶς βιώσαντι. Εἴ τις δὲ ἐκκόψῃ τι, παλαμῖμαίον (δαίμονα;) ἐξεῖ.

Τὸ ὄνομα Τυχικὴ, ὡς τὸ ἀρσενικὸν Τυχικός, ἀντίστοιχον τῷ Ῥωμαϊκῷ Fortunatus, μετὰ τῶν συστοίχων Εὐτύχης, —ιος, —ανός, —ανή, καὶ δὴ καὶ Καλύτυχος (C. I. 4264) καὶ ἄλλων τοιούτων, ἔχόντων καὶ τὰ ἀντίστοιχά των Ῥωμαϊκά, ἦσαν ἤδη συνήθη κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς οὓς καὶ ἐκ τῶν γραμμάτων καὶ ἐκ τοῦ τύπου καθ'

ὅλου φαίνεται ἀνήκουσα ἡ ἐπιγραφὴ. Ἐκ τῶν πολλῶν παραδειγμάτων παραθέτω τὰ ἐξῆς ὀλίγα· τὸ ἀρσ. Τυχικός ἐκ C. I. 2918 ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλ. Κ'. 4. ἐν ἐπιστολαῖς Παύλου τοῦ Ἀποστόλου τῇ π. Ἐφεσίους Γ'. 21., τῇ π. Κολοσσαεῖς Δ'. 7. τῇ πρὸς Τίτον Γ'. 12. ἐν δὲ τῇ πρὸ Κορινθίους καὶ αὐτὸ τὸ ὅλως ῥωμαϊκὸν Φουρτουναῖος (15. 17.).— Τὴν ἐν τῇ δοτικῇ ΓΩ τοῦ δευτέρου στίχου, ὡς καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ, παράλειψιν τοῦ I. ἀποδοτέον ἴσως εἰς τὴν ἀπροσεξίαν τοῦ λιθογλύφου, εἰμὴ εἰς τὴν συνήθειαν τῶν τότε χρόνων, διότι ἡ παράλειψις αὕτη ἦδη ἀπὸ τῆς ἀ. π. χρ. ἐκκτοντ. ἀρχὴν λαβοῦσα (ὅπερ ῥητῶς μαρτυρεῖ καὶ ὁ Στράβων ΙΔ'. σ. 648. πολλοὶ γὰρ χωρὶς τοῦ ι γράφουσι τὰς δοτικὰς, καὶ ἐκδόλλουσί γε τὸ ἔθος φωνικὴν αἰτίαν οὐκ ἔχον.), Ἐπὶ Σεπτιμίου Σευήρου σχεδὸν σταθερὰ ἐξῆς ἀπέβη.— Τὸ ὄνομα σύμβιος (ὃ καὶ ἡ) ἐπίθετον κατ' ἀρχὰς ὃν καὶ σημαίνον τὸν συμβιῶντα καὶ συνδιαιτώμενόν τινα· οἷον Ἀριστοτ. Ἠθικ. θ. 11 ἐν ἀρχῇ. Οἱ τ' εὐτυχοῦντες δέονται συμβίῳ, καὶ Θεοφρ. π. Φυτ. προσφιλεῖ ἀλλήλους καὶ σύμβια καθάπερ καὶ τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ τάχ' εἴη, ὕστερον μετηνέχθη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ καὶ τῆς συζύγου· οἷον ἀρσ. Ἀνθολ. παλατ. προσ. 331, 4 καὶ C. I. 3896, 3977, 4065, ὅπερ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ, θηλ. Διοδ. Δ'. 46. Τὸν δὲ Ἰάσονα διὰ τῶν ὀρκῶν δοῦναι πίστις, ὅτι γήμας αὐτῇ (τῇ Μήδειαν) ἔξει σύμβιον ἅπαντα τὸν τοῦ ἔην χρόνον. Πολυδ. ζ'. 158. καὶ C. I. 3812. 3824. 3881. 4146 κ. ἄλ. Παρ' ἡμῖν δὲ, ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ τοῦλάχιστον γλώσσῃ οὐσιαστικώτερον τύπον λαβὼν, λέγεται τὸ θηλ. συμβία.

Τὸ ἐν τῷ τρίτῳ στίχῳ ἐποίησαν (ἀντὶ ἐποίησαν), εἰμὴ προῆλθεν ἐκ σφάλματος ἢ τοῦ λιθογλύφου ἢ τοῦ ἀντιγραφέως, θεωρητέον ἴσως ἀρχαϊσμόν. Ὁ διὰ τριῶν λέξεων ἐποίησαν μνείας χάριν χωρισμὸς τῆς μετοχῆς τῷ καλῶς βιώσαντι ἀπὸ τοῦ ὀνόματος ἀρχιτέκτονι, εἰ μὴ καὶ καὶ αὐτὸς ἀπροσεξία τοῦ λιθοδόου, ἴσως ἐγένετο ἐκ προθέσεως ὑπὸ τῆς Τυχικῆς, ἢ οὕτως ἐν τέλει τῆς περιόδου ἀναδείξῃ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.— Εἰς τὸ ἐποίησαν ὑπονοητέον ἀντικείμενον τὸ μνημα ἢ τι τοιοῦτον ἢ δὲ τοιαύτη παράληψις ἦν συνήθης· ὡς C. I. 926. 963. 1005 κ. ἄλ.— Φράσεις ὅμοιαι τῷ καλῶς βιώσαντι ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν ὑστέρων μάλιστα χρόνων πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἀπαντῶνται· οἷον C. I. 2469. 6. σωφρόνως βιώσαντες, 3816. ἔησαντι ἀμέμπτως τὸν ἐπιμύχθητον βίον, 4065. ἀγνῶ γενομένῳ συμβίῳ, 4078. Τῇ ἰδίᾳ συμβίῳ Ἀρέτῃ ἱστοῖον γνησίως καὶ κοσμίως, 2479. προμολίως βιώσαντα (= προῶν θανάτῳ ἀποθανόντα)· οὕτω καὶ 4150 κ. ἄλ.—

Ἡ δευτέρα περίοδος ἡ ἀπὸ τοῦ εἴ τις δὲ καὶ ἐξῆς περιλαμβάνει κατάραν κατὰ τοῦ τολμήσαντος νὰ βλάβῃ τι τὸ μνημα. Τοιαῦται ἀρσ. ἦδη ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων ἀρξάμεναι, κατὰ τοὺς ὑστέρους ἦσαν συνηθέσταται· ὧν τινες παρατίθημι διὰ τὸ πρόχειρον. Ὅς ἂν δὲ χεῖρα προσαγάγῃ βαρόμβον, κατε αὐταῖς περιπέσοιτο συμφοραῖς (C. I. 1843). Καὶ ὅς ἂν τούτῳ τῷ μνημείῳ καὶ τῇ σοφῇ κακῇ

χεῖρα προσαγάγῃ, ὅσωνά τέκνη λίποιτο, γῆρον βίον, οἶκον ἔρημον (C. I. 3862.). Ὅς δ' ἂν ἐπιχειρήσῃ ἕτερον ἐπισκευαζέειν, λήψεται παρὰ τοῦ ἀθανάτου θεοῦ μάλιστα αἰώνιον (C. I. 3891.). ὅς ἂν ἀνύξει τύμβον ἢ βλάβῃ τάφον, πύγων ἀώρων περιπέσοιτο συμφοραῖς (3893.). οὕτω καὶ προστίμου ἐπιβολή· ὃ δ' ἐπιχειρήσας κηδεῖναι ἕτερόν τινα ἀποτεῖσαι εἰς τὸν ἱερώτατον γίσκον δημόρια β. φ. διοχλία πεντακόσια (3898.). ὅς δὲ ἂν ἐναντίον τι ποιῇ τοῖς προγεγραμμένοις, ἔσται μὲν ὑπεύθυνος τοῖς προστείμοις, καὶ μήτε τέκνων, μήτε βίου δηροῖς εἴη, μηδὲ γῆ βατῇ, μηδὲ θάλασσα πλωτῇ, ἀλλὰ αἰετός καὶ ἄβιος καὶ πρῶτης οὖν τῷ σπέρματι παρτὶ ἀποθάνει καὶ μετὰ θάνατον δὲ λάβοι τοὺς ὑποχθονίους θεοὺς τιμωροὺς καὶ κεχολωμένους (3915.). Εἴ τις δ' ἂν ἕτερος ἐπισκευήσῃ τινα ἔσται αὐτῷ πρὸς τὸν θεόν (3902. 6.). Καὶ ἔσται αὐτῷ πρὸς τὸ μέγα ὄνομα τοῦ θεοῦ (3902.). Καὶ ἔσται αὐτῷ πρὸς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ· ἔστω θεοῖς οὐρανίοις καὶ θεοῖς καταχθονίοις ἀσεβῆς (4229.) κτλ. κτλ.

Τὸ ἐπίθετον παλαμναῖος (παρὰ τὸ παλάμη) σημαίνον κυρίως τὸν φονέα, τὸν φόνῳ μεμολυσμένον, τὸν μισοφόνον (Ἀρπορ. Παλαμναῖος, Ὑπερίδης ἐν τῷ κατὰ Δημάδου. Τοὺς αὐτοχειρῆς τινὰς ἀνελέοντας τῇ παλάμῃ παλαμναίους ἐκάλεον, ὡς καὶ Ἀρτικλείδης ἐν ἐξηγητικῷ ὑποσημαίνει. Οὕτω καὶ Ἡσυχ. Ἑτυμ. Μ. σ. 648. 49. Φωτ. Σουῖδ.)· φονέα γενέσθαι καὶ παλαμναῖον οἶθεν (Σοφοκλ. Τρ. 1207.). 2) Εἴτα δὲ τὸν φονέα, τὸν λυμῶνα ἐν γένει. Τὸν παλαμναῖον τῆς χώρας Ἀνδρόνικον (Συνέσ. σ. 193.), καὶ περὶ πραγμάτων παλαμναῖα γνώμη καὶ γλῶττα (= ὁλεθρία. Συνέσ. σ. 224.). 3) = τῷ δεινός. Παλαμναῖόταται ἄρσ. (Συνέσ. σ. 161.). ποινῆς καθυποβάλλων παλαμναῖοτάταις (Ἀνν. Κομν. ΙΓ'. σ. 377.), κατάντησε 4) εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ τιμωροῦντος τοῦ μισοφόνου (Φωτ. Σουῖδ.) ἐπιτιθέμενον τοῖς θεοῖς καὶ δαίμοσι, καθ' ἐξοχὴν δὲ τῷ Διὶ (Πολυδ. Α'. 24. Ε'. 131.). οὕτω παρὰ Ξενοφῶντι (Κυρ. Παιδ. Η'. 7. 18.) καὶ ἄνευ τοῦ οὐσιαστ.

Τὰς δὲ τῶν ἁδίκων παθόντων ψυχὰς οὕτω κατενόησατε, ὅσους μὲν φόβους τοῖς μισοφόνοις ἐμβάλλουσιν, ὅσους δὲ παλαμναίους (ὑπ. δαίμονας) τοὺς ἀνοσίους ἐπιπέμπουσι; 5) παλαμναῖαι ἔκασται, αἱ πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ φόνου πεπραγμέναι. 6) παλαμναῖα ἐλέγετο καὶ ἀσπίς τις κατὰ θηρίων (Ἑτυμ. Μ. Ἑστ.). — Εἰς τὴν 4ην. χρῆσιν τῆς λέξεως παλαμναῖος καὶ τὸ σχῆμα καὶ τὴν θέσιν τῶν γραμμάτων τῆς προτελευταίας λέξεως τῆς ἐπιγρ. ἀποβλέψας, προτείνω τὴν ἀνάγνωσιν δαίμονα, ἥτις εἰς ἔστιν ὀρθή, ἢ μὴ, περὶ τοῦτου κρινάτωσαν οἱ ἐπαθόντες τῶν τοιούτων. Παλαιογραφικῶς παρατηρήσας ἄρσ. ἔχομεν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τὸ εἰς ταύτην τὴν ἐποχὴν ἀναφανέν σχῆμα τοῦ ξ Ζ καὶ τὰ ἀρχαῖζοντα Μ Ν, καὶ ν, εἰ ἔστι πιστὴ ἡ ἀντιγραφὴ. — Ἰδοὺ καὶ ἡ τρίτη ἐπιγραφὴ.

Ω ΠΑΝΑΡΙΣΤΕ ΒΟΚΟΝΤΙΕ ΣΑΙΣ ΑΤΕΛΕΣΤΟΝ ΕΡΓΟΝ ΕΟΙ ΠΡΑΠΗΣΙΝ ΤΟΙ ΑΠΟΝΗΣΑΜΕΝΟΙ

Ω Πανάριστε Βοκόντιε, σαις ατέλεστον

Ἔργον εοι?] πραπίσιν τοι ἀπονησάμενοι.

Ἐξ ἧς φαίνεται, ὅτι οἱ ἀπονησάμενοι ἦτοί οἱ ὠφελθέντες ἐκ τινος ἔργου (ἀτελέστου) τοῦ παναρίστου Βοκοντίου, ὅστις δὴ ποτε ἦν οὗτος, ἐτίμησαν αὐτόν, ζῶντα ἢ ἀποθανόντα διὰ τινος εἰκότος, ἀνδριάντος ἢ τινος τοιούτου, καὶ ἐπὶ τῆς βάσεως ἐπέγραψαν ταύτην τὴν ἐπιγραφὴν· ἔστι δ' ἔμμετρος, τοῦ μὲν πρώτου στίχου ἐντεταμένον εἰς πεντάμετρον δακτυλικόν, καταληκτικόν εἰς δισύλλαβον, τοῦ δὲ δευτέρου εἰς διπλοῦν δακτυλικόν τρίμετρον, καταληκτικόν εἰς μονοσύλλαβον, τὸ κοινότερον ἐλεγείον πεντάμετρον λεγόμενον. Ἀλλ' ἐάν ὁ συνδυασμὸς οὗτος τῶν δύο πενταμέτρων εὐρηταί καὶ ἀλλαχοῦ, καὶ ποῦ ἀποδίδονται συντακτικῶς αἱ λ. ἀτέλεστον ἔργον, (μήπως εἰς τὴν μετ. ἀπονησάμενοι?), ποῦ ἡ δευτ. σαις πραπίσιν (μήπως εἰς τὸ ῥηματικὸν ἀπέλεστον, ἢ τῷ ὑπονοουμένῳ ἀρέθηκα; ἢ ἄλλο τοιούτω ῥήματι;) καὶ τί ἔστιν ἐπὶ τέλους τὸ ΕΟΙ τὸ πρὸ τῆς λέξεως πραπίσι, ταῦτα πάντα ὑποβάλλω ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα δεινῶν. (*)

Δ. Ι. ΜΑΥΡΟΦΥΤΗΣ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΔΕΛΤΟΥ

(Duodecim tabulae)

Ὑπὸ φιλολογικὴν ἐποψιν θεωρουμένης.

—ο—

1. Ἐνῷ ὁ πολιτικὸς βίος τῆς Ῥώμης καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν δύο ἑκατονταετηρίδων τῆς δημοκρατίας ἀνεπτύχθη ὡπιοῦν, δὲν ἔμανε χρόνος ἱκανὸς πρὸς ἐνασχόλησιν καὶ σπουδὴν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἐν Ῥώμῃ· ὥστε καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἑκατονταετηρίδι ὀλέγισται ἀναφαίνονται αἱ πρόοδοι τῶν Ῥωμαίων εἰς τε τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, ἀπλῶς δὲ μόνον ἡ κατάστασις τῆς γλώσσης ἐμφαίνεται ἐπὶ τινων πολιτικῶν μνημείων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἐν ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ σπουδαιωτάτων μνημείων μετὰ τὰ μέγιστα χρονικά (annales maximi) καὶ ὑπομνήματα τῶν μεγίστων ἀρχιερέων (commentarii pontificum) διὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ πεζοῦ λόγου παρὰ Ῥωμαίους, εἶναι ἡ δωδεκάδελτος ἢ δώδεκα πίνακες. Διὰ τῆς δωδεκαδέλτου ἐκωνοίσθησαν κατὰ μέγα μέρος οἱ

νόμοι τοῦ τε πολιτικοῦ καὶ ἰδιωτικοῦ δικαίου μετὰ βεβαίας τινὸς φιλάνθρωπίας καὶ ἰσότητος. Κικέρων Πολ. II. 36. Ὁ Ῥωμαϊκὸς δῆμος ἐπιθυμῶν, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῆς τῶν Πατρικίων αὐθαρεσίας, ἐζήτησεν ἐπιμύτως ἐγγράφους νόμους καὶ ἔτυχε τῆς τῶν δώδεκα πινάκων νομοδοσίας ἐν ἔτει 304 Ῥώμ. διὰ τοῦ φιλόδημου δημάρχου Γαίου Τερρεντίλλου ἢ (Τερρεντίλλου) Ἀρσίου. Αἰβ. III. 9. 10. Κατὰ πρότασιν αὐτοῦ ἡθέθησαν πρῶτον πέντε ἄνδρες ἐπὶ τῷ νόμῳ συγγράφει περὶ ὑπατικῆς ἐξουσίας (de legibus scribendis de consulari imperio) Αἰβ. III. 9. Ναιδούρου Ῥώμ. Ις. II. 46. Ἀκολουθῶς δὲ ἡ τῶν πέντε ἀνδρῶν ἐκλογὴ ἐξετάθη εἰς δέκα ἄνδρας (decenviros) γενικῶς ἐπὶ τῷ νόμῳ συγγράφει (Κικερ. Καλ. II. 36.) de legibus scribendis. Αἰβ. III. 33. καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἐστάλησαν ἐν ἔτει 300 Ῥώμ.) Πρέσβεις εἰς Ἀθήνας τρεῖς ἄνδρες ἐκ τῆς τάξεως τῶν Πατρικίων, ὁ Σπύριος Ποστούμιος Ἀλβας, ὁ Αὔλος Μανίλιος καὶ ὁ Πούπλιος Σουλπίκιος Καμπερίνος, ἐπιτεταγμένοι ὅπως τοὺς περικλείς τοῦ Σόλωνος νόμους ἀναγράψωσι, καὶ τῶν λοιπῶν τῆς Ἑλλάδος πολιτειῶν ἦθῃ, ἔθιμα καὶ δίκαια ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίσωσι. Αἰβ. III. 31. Γραφέντος δὲ τοῦ προβουλεύματος (λέγει Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεὺς Ῥώμ. Ἀρχαιολ. I. 51) καὶ μετὰ ταῦτα ἐπικυρώσαντος τοῦ δήμου, ἄνδρες ἀνεδείχθησαν οἱ τοὺς παρ' Ἑλλήνων νόμους ληψόμενοι... Ἀφορμὴν πρὸς ἀποστολὴν τῆς εἰς Ἀθήνας πρεσβείας παρέσχε καὶ ἡ εἰσήγησις τοῦ Ἐρεσίου Ἐρμούδου διατρέποντος τότε ἐν Ῥώμῃ ὡς ἐξορίστου κατὰ Διογένην τὸν Λαέρτιον (ἐν βίῳ Ἐρεσ. Ἐρμ. δ.) Ὅτι ὁ Ἐρμούδωρος οὗτος δραστηρίως συνειργάσθῃ μετὰ τῶν δέκα ἀνδρῶν εἰς τὴν τῶν δέκα πινάκων σύνταξιν, ὅτι ὁ αὐτὸς καὶ ἑρμηνεὺς ἐχρησίμευσε, βεβαιοῦνται ἐκ πολλῶν ἀρχαίων πηγῶν, οἷον ἐκ τοῦ Στράβωνος (4. βιβλ.) λέγοντος· «δοκεῖ δ' οὗτος ὁ ἀνὴρ (Ἐρμούδωρος) νόμους τινας Ῥωμαίοις ἐγγράφει» ἐκ τοῦ Πλινίου (Φυσικ. Ἱστορ. 34 XI.) παραδιδόντος, ὅτι καὶ ἀνδρίας ἰδρύθη ἐν τῇ τοῦ δήμου ἐκκλησίᾳ δημοσίαις ἀναλώμασι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐρεσίου Ἐρμούδου ἑρμηνεύως τῶν νόμων, οὗς οἱ δέκα ἄνδρες συνέγραψαν.

2. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀποστολῆς τῆς πρεσβείας οὐδεμία ἀμφιστολία μετὰ τοσαύτας τῶν ἀρχαίων μαρτυρίας· ἐρίδες δὲ μὲν ἀναφύονται ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν δώδεκα πινάκων, ἐάν δηλονότι οἱ νόμοι τῆς δωδεκαδέλτου ἦναι ἀπάνθισμα τῆς Σολωνείου νομοθεσίας, ἢ αὐτόχρομα προῖον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόου. Τὸ ζήτημα τοῦτο παρέσχε πράγματα εἰς τε τοὺς νομικοὺς καὶ τοὺς φιλολόγους. Οἱ μὲν περὶ τὸν Γοδωφρύδην Βερνάρδον μὴ ἀποδεχόμενοι Ἑλληνικὴν ἐπήρειαν λέγουσιν, ὅτι οἱ δώδεκα πίνακες εἶναι γνήσιον προῖον τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πνεύματος καὶ τῶν τοῦ βίου ἀναγκῶν (Βερνάρδ. Σχεδ. Ῥώμ. Γραμματολ. § 34.) οἱ δὲ περὶ τὸν Κλότζιον κατέγεινον μέχρι τοῦδε καὶ κατέδειξαν πλείστας τὰς ὁμοιότητας καὶ ἀναλογίας μεταξὺ τῶν δώδεκα πινάκων καὶ τῶν τοῦ Σόλωνος νόμων. Ἐκ τῶν ἤδη περιωθέντων ἀποσπασμάτων (ἐπέκεινα τῶν 100) δείκνυται ἐμφανῆς τις ὁμοιότης

(*) Ἐσχάτως ἔμαθον, ὅτι τὸ ἀνάγλυφον ἐκείνου τῆς Κυβέλης, τὸ φέρων τὴν πρώτην ἐπιγραφὴν ἐπώλησεν ὁ ἔχων αὐτὴν τῷ ἐν Σμύρνῃ προξένῳ τῆς Πρωσίας.